

EESTLASTE HÜÜDNIMEDEST¹

ANNIKA HUSSAR,
MARIKO FASTER

Annotatsioon. Artikkel annab ülevaate hüüdnimede liigitamise võimalustest, nende tagamaadest ja toimimisest. Hüüdnimed jagunevad primaarseteks ja sekundaarseteks. Primaarsed on inimese välimuse, käitumise või muu tunnuse järgi antud nimed. Sekundaarsed nimed tuletatakse ees- või perekonnanimest. Hüüdnimed võivad olla ka kollektiivsed. Hüüdnimede analoogiad on lisanimed, väikse rahvagrupi nimed ja kasutajanimed. Artiklis vaadeldakse hüüdnimede tekke põhjusi, hüüdnimede moodustamist, püsivust, kasutajaringi ja kasutuse avalikkust ning tuuakse palju näiteid eestlaste kasutatud ja pandud hüüdnimedest.

Võtmesõnad: hüüdnimed, isikunimed, mitteametlikud nimed, onomastika

1. Sissejuhatus

Hüüdnimed on nimed, mida on Eestis ühelt poolt üsna palju ja teisalt väga vähe uuritud. Hüüdnimedest on palju kirjutanud ning ettekandeid teinud kooliõpilased, samuti on kõrgkoolides hüüdnimed olnud seminari- ning lõputööde teemaks; tööde valmimisega on kogutud hulgaliselt nimenäiteid koos nende lugudega. Näiteid peetud ettekannete ning koostatud üliõpilastööde kohta leiab nimeseltsi lehelt onomastika bibliograafiast (NSO 2011). Hüüdnimed on populaarne teema internetifoorumites ja isegi ajakirjanduses – aeg-ajalt võetakse arutada avalikkuses tuntud isikute hüüdnimesid (Vahter 2014) ning alles hiljuti otsisid soomlased hüüdnimesid² eestlastele (Delfi 2015). Hüüdnimed ja nimemugandid on huvi pakkunud nii keele- kui ka rahvaluuleteadlastele (vt nt Peegel 1959;

¹ Artikli valmimist on toetanud riikliku programmi „Eesti keel ja kultuurimälu“ projekt „Kagu-Eesti vanad isikunimed“ (EKKM 14-376) ja „Eesti perekonnanimeraamat“ (EKKM16-431).

² Tegelikult otsiti **nimetusi** – koondavaid sõnu, millega võiksid soomlased eestlasi kutsuda, nii nagu eestlased tarvitavad soomlaste kohta nimetust *pödrad* või *Pekkad*.

Simm 1983; Piho 1997; Hussar, Päll 2007; Aabrams 2013; Kõiva 2014). Samas süstemaatilist ülevaadet eesti hüüdnimedest seni pakutud pole ning suur osa materjalist on põhjalikumalt läbi uurimata.

Hüüdnimeks saab pidada mitteametlikku individuaalnime, mida kasutatakse peamiselt suulises pruugis harilikult ilma muid nimesid (nt ees- või perekonnanime) lisamata; hüüdnimi võib olla neutraalne, austav, iseloomustav, hellitav, halvustav, pilkav jne (NST 2003). Samamoodi nagu hüüdnimed toimusid enne perekonnanimede kasutuselevõttu XIX sajandi alguses lisanimed. Lisanimed olid samuti omamoodi hüüdnimed, mida anti inimesele tema ameti, välimuse, iseloomu, elukoha vms järgi. Näiteks *Saru mölder Tiit* ja *Ritsiku kõrtsi Johan* XVIII sajandi algusest on antud ameti ja elukoha järgi (EAA.567.3.168). Nii tol ajal oli kui ka tänapäeval on mitmel pool Eestis tavaks kutsuda elanikke talunime järgi, nt *Posu Endla*, *Matsimäe Heldur*, *Jahviga-raas* 'rahvas', *Peede-poisiq* 'poisid', *Uiõmatu Mare*. Siin toimibki talunimi lisanimena.

Siinne töö seab eesmärgiks anda ülevaade hüüdnimede liigitamise võimalustest, nende tagamaadest ja toimimisest. Näited on kogutud tegelikust kasutusest, osaliselt ka trükitud allikatest. Materjal lubab esitada võimalikud nimerühmad, ent kuivõrd tähelepanekud on pärit eri aegadest, ei saa teha üldistusi, mis liiki hüüdnimed domineerivad või on domineerinud varasematel aegadel. Siiski saab järeldusi teha nimeandmisprintsipiide kohta.

Materjal pärineb põhiliselt mõlema autori eri aegadel tehtud tähelepanekutest. Materjal on kogunenud perekonnaringist, suguvõsast, õpingukaaslastelt ja sõpradelt nii Põhja- kui ka Lõuna-Eestist. Palju näiteid pärineb Läti piiri äärest, mis näib olevat hüüdnimede poolest eriti rikas kant. Informandid olid artikli autorite eakaaslased, aga huvitavat materjali kogunes ka vanematelt ja nooremalt. Kahes Kagu-Eesti koolis küsitleti hüüdnimede kohta õpilasi ja korraldati nendega vestlusringe. Mõned näited on saadud ajakirjandusest, internetifoorumitest jm.

Selle artikli eesmärk ei ole arutleda, mis on hea või halb hüüdnimi, vaid näidata, kuidas ja mille alusel on üldse võimalik hüüdnimesid anda.

Artikkel ei tegele nimede kirjapiltidega, ehkki ka neis võib olla erijooni võrreldes ametlike nimedega, nt pruugitakse hüüdnimede kirjapanekul palju võõr- ja võõrsõnatahti (*Birgit* > *Birx*, *Eeva* > *Ehwa*, *Regina* > *Rexxu*,

Palju inimeste staatusest ja funktsioonist tulenevaid nimetusi on käibel vanglaslängis (vt Ilm, Tender 2003). Nime ja nimetuse piiri on mõnikord raske tõmmata.

Ruth > *Rutzu*; *Argo* > *Arx*, *Eigo* > *Eikz*, *Raido* > *Rax*; *Cucky*, *Summy*). Kui tegemist on kirjalike kogumisnäidetega, on kasutatud originaalkirjapilti.

2. Terminid

Segadust, ebaühtlust ja variante hüüdnimesid puudutavas terminoloogias on palju, nii teistes keeltes (Brylla 2016: 237–238) kui ka eesti keeles. Siinsete eestikeelsete terminite võõrkeelsed vasted on leitud kirjandusest ja internetist (Koß 2006; Ainiala jt 2008, 2012; LKOT; LOST).

Eesti keeles kasutatakse terminit **hüüdnimi** väga laialdaselt, see on justkui katustermin, mis hõlmab kõiki hüüdnimede liike. Eesti keeles on kasutusel ka kitsamaid termineid (vt allpool). Soome keele samatähenduslikku terminit *lempinimi* kasutatakse samuti küllaltki laialt ja selle tähendussisu on pigem positiivne.

Hüüdnimed on **mitteametlikud isikunimed** (sm *epävirallinen henkilönimistö*, ingl *unofficial anthroponymy*), mis oma funktsiooni poolest on lisanimed. Inglise keeles mõistetakse hüüdnimesid (*nicknames*) kui lisanimede ühte liiki; selle tähendus on piiratud iseloomustamise, kirjeldamisega (Brylla 2016: 237). Eesti keeles kasutatakse terminit *lisanimi* harilikult ainult kitsas ajaloolises tähenduses.

Hüüdnimed jagunevad primaarseteks ja sekundaarseteks.

Primaarsed hüüdnimed on saadud viidates nt inimese välimusele, iseloomule, tekkimise situatsioonile vms, nt *Härjapõlvlane* – lühike inimene, *Koi* – ahne inimene. Primaarse hüüdnime mõistele vastab inglise keeles *nickname*, saksa keeles *Spitzname* ja vene keeles *прозвище*, kõnekeeles ka *кличка*.

Sekundaarsed hüüdnimed (sm *sekundaarit lisänimet*, ingl *secondary bynames*) on ees- või perekonnanime mugandid, nt *Merike* > *Meki*, *Stefani* > *Steff*, *Sulev* > *Sull*, *Õispuu* > *Õieke*. Saksa keeles vastab sellele *Rufname*.

Mõned hüüdnimed võivad olla kandjale ebameeldiva varjundiga ja andjal loodudki eesmärgiga solvata. Leebemaid ja naljakamaid neist nimetatakse **pilkenimedeks**, õelamaid **sõimunimedeks**. Mõlemaid nimetatakse soome keeles *haukkumanimi*, inglise keeles *name of abuse*, *name of ridicule* või *pejorative byname*. Hüüdnimesid antakse ka kellegi selja taga ja nime kandja ei tea neist midagi. Soome keeles on selja taga antud nimede jaoks oma termin *seläntakaisnimi*.

Hüüdnimed, mida kasutatakse hellitlevalt, eriti laste kohta ja armastajate vahel, on **hellitusnimed**. Inglise keeles nimetatakse neid *diminutive name* või ka *term of endearment*, vene keeles *уменьшительное имя*. Hellitusnime, mida armastajad annavad üksteisele, nimetatakse inglise keeles ka terminiga *pet name*.

Lisanimi on isiku individuaalnimi, mille ta saab eesnimemele lisaks, et eristada teda teistest samanimelistest. See ei ole ametlik ega päritav. Lisanimeks võib olla kohanimi, ametinimetus vm. (NST 2003) Inglise keeles kasutatakse terminit *by-name* või *cognomen*, soome keeles *lisänimi*, saksa keeles *Beiname*.

Veel võiks vahet teha hüpokorismil ja hüpokoristilisel lisanimel. **Hüpokorism** (sm *hypokorismi*, ingl *hypocoristic*, sks *Kosename* ehk *Hypokoristicon*) on peamiselt põhinemest saadud mugandus (*Johannes* > *Jaan*, *Juhan*, *Hannes* jt). **Hüpokoristlik lisanimi** (sm *hypokoristinen lisänimi*, ingl *hypocoristic by-name*) põhineb hüpokorismil või perekonnanimel.

3. Hüüdnimede tekke põhjused

Hüüdnimed tekivad eeskätt suulises keelepruugis ja nende tekkimisel on palju ühist slängiga. Hüüdnimed tekitavad tähelepanu, paha- või heameelt nii nime kandjale kui ka andjale, on uudsed, nutikad, naljakad, näitavad kuulumist mingisse gruppi jne (vrd Ilm, Tender 2003: 16–17).

Kui siduda hüüdnimede analoogsete varasemate nimede, lisanimedega, siis nende puhul oli oluline eristamistarvidus. Samal põhjusel tekivad hüüdnimed ka tänapäeval. Näiteks samanimelisi isa-poega kutsutakse *Suur Jaan* ja *Väike Jaan*; klassi- või töökollektiivis esinevat mitut samanimelist võidakse nummerdada tööleasumise järjekorras, nt *Annika 1*, *Annika 2*, *Annika 3*, ametit täiendina kasutades, nt *Tuuli* ja *Sekretäri-Tuuli*, või perekonnanime esitähiti kasutades, nt *Jüri Vi* ja *Jüri Va*; sõpruskonnas või perekonnas on kahe samanimelise naise eristamiseks kasutatud mehe nime – *Aini Kaire* ja *Kalevi Kaire*, *Jaani Krista* ja *Kalevi Krista*.

Hüüdnimesid on saadud ning võetud kuhugi kuuluvuse, kollektiivkuuluvuse tähistamiseks. See tähistab hüüdnime kandja jaoks, et teda koheldakse võrdselt, võetakse omaks (see võib olla üks sarjanimede tekkimise aluseid).

Kollektiivi kuulumisel on oluline osa hüüdnimede tekkimisel, just seepärast ilmselt on hüüdnimed tähtsad noortekollektiivides, klassides,

trennirühmades jm huvialaringides. Hüüdnimede oluliseks rolliks on peetud koostöövaimu, ühtsustunde tugevdamist; rühma sees ühtsus kasvab ning teisalt eristatakse selgemalt teistest rühmadest (nt lapsed ja noored täiskasvanutest) (Ainiala jt 2008: 249). Hüüdnimesid kasutatakse sageli olukorra pehmemendamiseks ja sellega rõhutatakse kõnesituatsiooni mitteametlikkust (Ainiala jt 2008: 250).

Varasemaid hüüdnimenäiteid eesti ajakirjanduses on toodud kurjategijate, prostituutide ning vangide kohta (Sakala 1938). Juba 1914. aastast on teada, et slängile lisaks tarvitavad „eestlastest vargad .. veel perekonnanimede asemel mitmesuguseid varjunimesid ja hüüdnimesid“ (Tšernõš 1988: 161) ning on neid andnud ka oma ülemustele, nt vangla-ülem *Viuhhabe* < perekonnanime Villmann ja nime kandja musta habeme järgi (Ilm, Tender 2003: 53). Üks slängi funktsioone on samuti „üldtuntud autoriteetide ja normide kõigutamine“ (Ilm, Tender 2003: 17).

Artiklis „Allilma tuntakse hüüdnimedest“ nimetatakse, et sõprade ning ühistegevuse kaudu tuttavaks saanute vahel on kombeks kasutada hüüdnimesid. Põhjusena tuuakse omavahelise suhtlemise pehmemdamine ning ametlikkuse vähendamine. Artikli näited tuuakse kuritegelikust maailmast ning nenditakse, et politseinikel on kurjategijate jaoks kahesugused nimekirjad, kusjuures paljusid kurjategijaid tuntakse ainult hüüdnimega. Nimesid on nad saanud nii rahvalt kui ka omavahel andnud. Niiviisi võivad nimed väljendada nii põlgust, tabavat iseloomustust kui ka ülistamist. Värvikamate nimenäidetena tuuakse *Bandiit*, *Punane Surm*, *Varaste Kuningas*, *Linna Pruut*, *Ratsa-Roosi* jne. (Sakala 1938)

Ametiringiga seotud hüüdnimedele viidatakse ka mujal – hüüdnimed tekivad hõlpsasti neis kooslustes, kus inimesed pikka aega või tihedalt koos peavad viibima, nt meremehed, sõdurid, sportlaste meeskonnad jne (Ainiala jt 2008: 256–257). Näiteks Võrumaalt on teada ühe metsavendade grupi pärisnimed, aga ka hüüdnimed, kusjuures mõnda grupi liiget tunti ainult hüüdnimega. Hüüdnimed olid näiteks *Švejki*, *Alfa*, *Poja*, *Tarzan* (ka *Esä*), *Churchill*, *Võmm*, *Pitka* (ka *Orlov* või *Orlobi*), *Vanapagan*, *Pikk*, *Fell*, *Aadi*, *Grenader*, *Füürer* jt. (Järlik 2016: 12–13) Hüüdnimesid on metsavennad mugandanud eesnimedest, aga andnud ka välimuse, ehk isegi käitumise põhjal ning poliitikute ja kirjanduslike tegelaste järgi. Hüüdnimede tekke põhjuseks oli ilmselt oma pärisidentiteedi varjamine.

Hüüdnimede eesmärk võib olla väljendada tõrjutust, usaldusringist väljapoole jätmist. Halvustavad hüüdnimed võivad olla hoiatuseks sellisesse olukorda sattumise eest, paljud hüüdnimed ongi kui sõnumid nii nime saajale kui ka teistele ühiskonna liikmetele – nimed annavad märku kehtivatest normidest ning väärtushinnangutest (Ainiala jt 2008: 249). See võiks olla üks pilkenimede, halvustavate nimede tekke põhjusi. Näiteks õpetajate kohta käivad hüüdnimed, sh neutraalsed, võivad tekkida sel põhjusel. Selliste nimede kasutamist tajutakse mitteaktsepteeritavana ning paljud neist jäävad seetõttu varju.

Kui ametliku nime panevad lapsele vanemad, siis ka mitteametlikud nimed saadakse enamjaolt teistelt, olgu need vanemad, sõbrad, tuttavad (McClure 1981: 63). Näiteks on teada juhtum, kui ühele poisile pandi ebameeldiv hüüdnimi ja sellest hetkest alates hakkas ta ka ise teistele hüüdnimesid andma. Peaaegu mitte keegi ei jäänud külas ilma hüüdnimeta ja mõned neist on käibel juba 15–20 aastat.

Leidub küllalt ka näiteid, kus hüüdnime on valinud kandja endale ise. Põhjuseks võib olla sulandumissoov (teistel on hüüdnimi) või ka soov vältida ametlikku, mittemeelepärast nime.

Ise valitud on tavaliselt ka kasutajanimed (netinimed; foorumites varjunimena kasutatavad nimed, mängukeskkondade kasutajanimed, e-posti aadressis kasutatavad nimed). Tavapärastest hüüdnimedest eristab neid see, et 1) need on ise valitud (kuigi võivad olemasolevale hüüdnimele tugineda), 2) jäävad enamjaolt kirjalikku kasutusse konkreetse ülesandega, 3) e-posti aadressis esinevad nimed (nt *kiisumiisu16*) võivad olla ka foorumi varjunimed, ent esmane funktsioon on siis aadressi, mitte isiku tähistamine. Hüüdnimedega ühendab kasutajanimedid see, et ka selliselt enda valitud nimi võib hüüdnimena kasutusse minna, kas seetõttu, et aktsepteeritakse nime valija soovi, või seetõttu, et ametlikku nime ei teatagi, nt *The God, Konnapoeg* jt.

Samalaadsed on telefoni loendisse talletatavad nimed – ka need ei ole sageli numbriomanike ametlikud nimed (Ainiala jt 2008: 255).

4. Primaarsed nimed

Hüüdnimede puhul räägitakse primaarsetest ja sekundaarsetest nimedest. Primaarsed nimed viitavad isiku iseloomule, välimusele, käitumisele või on johtunud mõnest sündmusest. Sekundaarsed nimed moodustatakse isiku ametlikust nimest. (McClure 1981: 65)

Primaarsete hüüdnimede puhul võib välja tuua järgnevalt kirjeldatud rühmad. Osa neist rühmadest on ühised nendega, mida kirjeldatakse tüüpiliste lisanimede (vrd Brylla 2016: 241–245) ning hiljem perekonnanimede aluseks olnud tähendusrühmadega.

Välimuse järgi antud nimed on näiteks *Paksu*, *Pikk*, *Suurpoiss*, *Kiilakas*, *Punapea*, *Pontšik*, *Suur Hall* (hallide juustega suur naine), *Skelett* (kõhn poiss), *Rase* (õllekõhuga mees), *Tinasilm* (kunstsilmaga mees), *Julga Jüri* ja *Julga Mari* (lühikest kasvu mees ja naine), *Päkapikk* (lühike inimene), *Tere, tore telemast* (väga pikka kasvu poiss), *Hermann* (pikk poiss), *Lohvi* (pikk ja kõhn mees nagu voolik), *Hamster* (paksude põskede järgi), *Burantino* (pika ninaga), *Vorstimokk* (paksude huulte järgi), *Brežnev* (paksude kulmude järgi), *Afro* (krussis juuste järgi), *Sokk* (habeme kuju järgi), *Pontu* ja *Muri* (habemega meeskolleevid), *Hiireke* (tagasihoidliku halli olekuga tüdruk).

Hääle järgi antud hüüdnimed: *Heelium* (heleda häälega poiss), *Vingats* (vinguva kõne järgi), *Piiks* (peenikese hääle järgi), *Pudl'a* (pudistava, puterdava kõne järgi), *Füssakoll* (koleda häälega füüsikaõpetaja), *Ööbik* (ilusa häälega laps).

Iseloomu järgi saadud nimed: *Koi*, *Nähka* (ihne inimene).

Käitumisviisi järgi saadud nimed: *Tuul* (autojuht, kes tihti kihutab), *Niks* 'kerimisniks' (üliaktiivne perearst), *Nõid* (halvasti käituv naisterahvas), *Professor* (väga jutukas ja teiste arvates targa jutuga inimene), võru *Häüsä* ~ eesti *Süljeke* (ilastav laps), *Kelm* (petturlust armastav mees), *Mammi* (vanaemalik hästi süüa tegev naine), *Miilits* ja *Politseinik* (ühe asutuse valvurid suhtlemisstiili järgi).

Koha järgi saadud hüüdnimed. Samuti kui lisanimed viitasid elukohale või päritolule, leidub ka tänapäeval sellele tunnusele rajanevaid hüüdnimesid. Mõnikord moodustavad taolised eristava tunnusega nimed paare. Ka tänapäeval räägitakse *Maa-vanaemast* ja *Linna-vanaemast*. Sama tüüpi näited on paarid *Kirsi-vanaema* Kirsi tänaval elanud vanaema kohta ja *Saku-vanaema* Sakus elanud vanaema kohta või *Saru-vanaisa* Saru külas elanud vanaisa kohta ja *Horma-vana* Horma külas elava vanaema

kohta. Leidub puhtalt päritolule viitavaid hüüdnimesid, nt *Vana Padiss* (Padiselt pärit mees) ja *Handsimamma* (Handsi talus elav vanainimene).

Nendega analoogsed on muud **rahvuse põhjal** või mõnele **maale** viitava seose alusel antud hüüdnimed, näiteks *Moldavan* (Moldaaviast pärit mees), *Venelased* (ainus lähikonnas elav venekeelne perekond), *Lätlane* (töökollektiivi ainus Läti päritolu isik), *Mustlane* (tõmmu inimese kohta), *Afgaan* (Afganistani sõjas käinu).

Ka tänapäeval leidub **ametile, elukutsesele** või muul moel **tööle** viitavaid nimesid (vrd vanad lisanimed), nt *Juuksuri-Aime* või *Professor* (õpetaja kohta), ametile viitab ka *Afgaani Hurt* (missioonil käinu), *Sepp* (sepatöö tegija), *Jahu-Juhan* (jahu vedanud auto juht), *Pütt* (väiksema tsisternauto juht), *Talunik* (uuema aja aktiivne talumees), *Põldur* (väheste maaga talumees), *Kellämiis* 'kellamees' (kirikuvanem), *Laudamiis* (laudas töötav meesterahvas), *Vuugiraud* (mitte nii hea ehitaja), *Direktor* (inimese kohta, kes arvab, et tal on alati õigus), *Pottsepp* (ainus teadaolev selle ameti pidaja), *Varras* (käsitööõpetaja), *Muumia* (ajalooõpetaja), *Kõblas* (aiatööd armastav inimene).

Vanematele või **vanavanematele** viitavad hüüdnimed, nt *Heljopoig* (*poig* 'poeg'), *Tatjanatütar*. Suhteliselt palju on hüüdnimesid antud vanaisa järgi, nt Vello Sepingu hüüdnimi *Sepingu Ott* pärineb tema vanaisa Oti nimest; Aivari hüüdnimi *Kusma* on samuti saadud vanaisa eesnimest. Üht Viljarit kutsuti hüüdnimega *Sepa Ott* vanaisa nime järgi, kes oli sepp, ja ta ise armastas ka sepatööd. Tütarlaps pani oma õele hüüdnimeks *Teo-Leo* vanaisa järgi, kelle nimi oli Leo.

Paljusid hüüdnimesid seletatakse **konkreetsel olukorral** või **juhtunud situatsiooniga**. Näiteks *Barettideks* nimetati kaht noormeest, kes kandsid ilmast hoolimata ülikooli esimesel sügisel kolhoosi kartulipõllul barette; *James* [*džeims*] öeldi mehe kohta, kes tõmbas Bondi sigarette; *Miina* vanaema kohta, kes kasutas rohkesti fraase „mina lähen“, „mina teen“, „mina arvan“; *Sisalik* mehe kohta, kes tõi ühele sõbrannadest reisilt kingiks kaasa sisalikukujulise magneti ja kelle pärisnime teised isegi ei teadnud; *Rõksi* sai poiss nimeks oma hamstri nime järgi koomilise olukorra käigus; *Kentuk* sai hüüdnimeks poisi seljas olnud džempri järgi, kuhu oli kirjutatud Kentucky, hiljem kandus nimi ka poisi vennale, kes sai nimeks *Väike Kentuk*; *Moos* sai hüüdnimeks moosise suuga kooli tulnud lapsele.

Hüüdnime kasutusele tulekut võib hõlbustada ülekanne, nt hüüdnime *Boka* (< *Bogdanov*) kasutuselevõttu soodustas parasjagu kohustusliku

kirjandusena loetud Ferenc Molnári „Pál-tänava poisid“, mis tegi konteksti kõigile tuttavaks ning mille samanimelisel kangelasel leiti olevat ühiseid jooni hüüdnime saanuga. Hüüdnime *Leenu* tekkimise üks versioone on lobilisemise eest õpetaja poolt pillatud *Pläralära-Leenu*.

Nimesid võib anda ka **paariviisi** – ilma üheta poleks tekkinud teist, nt keemiaõpetaja *Mool* ja tema laps *Molekul*, direktor *Uba* ja tema naine *Hernes*, inetu naine *Krõhva* ja tema poeg *Krõhvapoeg*, naine *Puts* ja mees *Munn*, mees *Rähn* (perekonnanimest *Rähni*) ja naine *Ööbik*, poeg *Jussike* ja isa *Vana Juss*, (külarahva arvates veidi imelik) isa *Hurna* ja poeg *Hurna-poiss*.

Sarjanimed. Kui samas kasutajaringis on mitmel hüüdnimed, siis osutuvad osa neist lähemal vaatlusel sarjanimedeks, s.t üks nimi või nimepaar on andnud tõuke järgmistele nime andmiseks või ka endale sarja sobiva nime valimiseks. Selliselt moodustavad nimed tähenduslikult ühtseid rühmi. Näiteks Puhhi-sari sai ühel kursusel alguse sellest, kui kaks kursusekaaslast kõrvuti sammusid – üks tugevam ja rahuliku sammuga, teine väiksem ja kepsakamalt tema kõrval. Keegi kõrvaltvaatajatest võrdles neid *Puhhi* ja *Notsuga*; *Tiiger* valis endale ise nime, *Christopher Robiniks* sai ainus noormees kollektiivis, lisandusid veel *Iiah* ja *Mesilinnuke*. (Kogu sarja sündi võimendas see, et – taas kolhoosis olles – loeti õhtuti ette „Karupoeg Puhhi“ raamatut.) Teises näites oli perekonnas isa ammune hüüdnimi *Mõmmi* ja teisi pereliikmeid hakati peres samuti loomanime-tustega kutsuma: *Kännuämblik*, *Nugis*, *Kobras*, *Põssa*. Kõik hüüdnimede saajad olid mingi tunnuse poolest sarnased nimetatud loomadega. Üks mees kutsus oma naistuttavaid marjanimetustega: *Maasikas*, *Mustikas*, *Vaarikas*, *Sõstar*. Sama võib juhtuda lastekollektiivides – kui osal hüüdnimi on, ei sobi ka teisi ametliku nimega kutsuda. Ühes klassis hakati Jaani kutsuma hüüdnimega *Jaanalind* (hiljem kutsuti tema õdesid *Väiksed Jaanalinnud*) ja kuna olid juba olemas perekonnanimed *Ilves*, *Mehine* ja *Hirvemäe*, anti ka teistsuguste perekonnanimede omanikele loomade või lindude nimed. *Vares* sai bruneti pea ja valge näoga poisi nimeks, *Hunt* kiire poisi nimeks, *Mäger* aeglase poisi nimeks, *Elevant* suurte kõrvadega poisi nimeks. Paks poiss sai nimeks *Broiler*, aga see talle ei meeldinud ja seda ei tohtinud kasutada. Hiljem muudeti nimi *Kanaks*.

Nimede sarjalisuse rolli on ka mujal rõhutatud – nime kasutusele tulekuks peavad kollektiivi liikmed seda aktsepteerima. Seda soodustab, kui nimeandmisprintsip arvestab olemasolevate nimedega, et uus nimi

vanadest liialt ei erineks. Selliselt määrab nime pigemini süsteem kui isiku enda valik, nimed sünnivad küll spontaanselt, justkui iseenesest, ent mitte sugugi läbimõtlematult. (Ainiala jt 2008: 251)

5. Sekundaarsed nimed

Hüüdnimesid moodustatakse nii ees- kui ka perekonnanimedest, nt *Volde-mar* > *Volli*, *Nahksepp* > *Naksu*. Näiteks *John* sai nime, kui õpetaja tema *sohn*-lõpulise perekonnanimega mängima hakkas ning sellest kõlaliseltsarnase *Johni* välja venitas.

Suure osa hüüdnimedest moodustavadki igapäevases pruugis kasutatavad eesnimede lühendvormid. Paljud neist on juba pikka aega tuntud ning hüüdnimena on need neutraalsed, nt *Elisabeth* > *Liisu*; *Katariina* > *Kata*; *Aleksander*, *Sander* > *Sass*, *Sassu*; *Richard* > *Riks*, *Riku*; *Rudolf* > *Ruudi*. Siiski tajutakse neid sedavõrd eristuvatena, et ametliku nimena tulevad need tänapäeval kasutusse harva.

Samal viisil on varem paljudest põhinimedest tekkinud mugandeid ja lühendeid (hüpokorisme), mis on käibele tulnud ja mida tänapäeval tuntakse tavaliste eesnimedena. Näiteks *Magdalena* variandid on *Magda*, *Leena*, *Made*, *Madli*, *Mahta*, *Matle* jt; nime *Mattheus* variandid *Mats*, *Madis*, *Maido*, *Matis*, *Matt* jt (Rajandi 1966: 117, 128).

Hüüdnimena võidakse kasutada perekonnanime ennast; hüüdnimena saaks perekonnanime vaadelda siis, kui teiste kohta samas kasutajaringis kasutatakse eesnimesid või teistel on hüüdnimed.

6. Moodustusviisid

Eesti keelele on omane, et uusi sõnu saab hõlpsasti moodustada. Nõnda on see ka nimedega – koha- ja isikunimedega seas on nii liidetud kui ka tuletatud nimed. Liitmise näidetena leiab juhtumeid, kus eristamisvahendina kasutatakse täiendit. Hüüdnimedena võivad esineda nimetähed, fraasid, nimed saadakse tõlkimise ja kõlalise sarnasuse alusel. Hüüdnimedega moodustamiseks kasutatakse laialt tuletamist ning selle kõrval lühendamist.

1. **Lühendamine.** Lühendvorme moodustatakse nii ees- kui ka perekonnanimedest, lüheneda võib nii nime esi- kui ka tagaosaks. Eesnimed: *Birgit* > *Birks*, *Piku*; *Desiree* > *Dess*; *Elišabet* > *Bett*, *Betti*; *Karoliina* > *Karo*; *Mariann* > *Mari*, *Ann*, *Mann*; *Kristjan*, *Kristiina* jmt > *Kris*, *Krissu*;

Rebecca > *Bec(c)a*; *Veniita* > *Niita*; *Lembit* > *Lembi*; *Meelis* > *Mell*; *Stefan* > *Steff*; *Sulev* > *Sull*; *Tanel* > *Tann*; *Tauno* > *Taun*; *Toomas* > *Tom*; *Valdeko* > *Vallo*. Perekonnanimed: *Bogdanov* > *Boka, Bogi*; *Eichenbaum* > *Eiche*; *Hanimägi* > *Hani*; *Krikmann* > *Kriku*; *Rosenberg* > *Roosu*; *Õispuu* > *Õis, Õieke*. Osa taolisi eesnimede lühendvorme on üldteada ja uue samanimelise isikuga tutvudes võib peaaegu kindel olla, et teda kutsutakse või on kunagi kutsutud sama hüüdnimega (*Kati, Kris, Lemps, Tom* jne). Lühendamise eesmärk võib olla kiirem ja ladusam suhtlus, et see aga hüüdnimede puhul kõige olulisem pole, näitab see, et paljud nimedest moodustatud hüüdnimed hoopis pikenevad: *Agnes* > *Agnessa*, *Hanna* > *Haamuška, Juta* > *Jutsikene, Lea* > *Liisu, Mari* > *Marusja, Merit* > *Merrukas, Miia* > *Miotška, Ülle* > *Üllekas, Anto* > *Antonius, Aron* > *Arontšik, Veronika* > *Verontšik, Henn* > *Hentsu, Jaan* > *Jansa*.

2. Tuletamine. Tuletamiseks kasutatakse hüüdnimedele iseloomulikke liiteid, samuti on tüüpiline lõppvokaali varieerimine. Nagu varem on tähelepanu juhitud, esineb hüüdnimedes samu liiteid, mida kasutatakse slängisõnade moodustamisel (EKG I: 495). Esitletud slängiliidetest *-kas, -a, -e, -ka, -ke, -ku, -s, -u, -ur, -i, -ik, -tška* (Tender 1994: 353–354) leiab selge ühisosa hüüdnimetuletusega.

-kas: *Hille* > *Hillekas; Kaile* > *Kailekas; Malle* > *Mallekas; Merit* > *Merrukas; Pille* > *Pillekas; Ülle* > *Üllekas; Kasesalu* > *Kasekas; Mänd* > *Männikas; Nurmeots* > *Nurmekas*. Liidet kasutatakse nii ees- kui ka perekonnanimedest tuletamisel ning see oli tavaline 1970.–1980. aastatel. *kas*-liidet on nimetatud slängis väga aktiivseks ning selle kasutuskohtade seas on toodud ka hüüdnimede näiteid (EKG I: 495). *kas*-liite puhul tuuakse esile ka, et see moodustab isikunimetusi elukoha, rahvuse, tegevusala vm tunnuse järgi (EKG I: 496), mõningate näidete põhjal ulatub see ka hüüdnimedesse, nt tüdruk, kes elab Laho külas, sai hüüdnimeks *Lahokas* ja Vändra küla tüdruk *Vändakas*.

-ka: *Evelin* > *Evka ~ Efka; Mari-Liis* > *Marka; Merle* > *Merka; Sveta* > *Svetka; Tiina* > *Tinka; Joonas* > *Jonka; Jüri, Jürgenson* > *Jürka; Lauri* > *Larka*. *-ka* esineb tavapäraselt eesnimedes (*Erika, Monika, Marika, Jaanika*), vene keeles leiab *-ka* nimede vähendusliitena (*Miška, Vanka, Lenka*).

-s: *Grethel* > *Grets; Katrin, Kadri* > *Kats; Edgar, Eduard* > *Ets; Indrek* > *Ints; Peeter* > *Pets; Rudolf* > *Ruts;*

Birgit > *Birsk; Aiki* > *Aiks; Ingrid* > *Inks; Agu* > *Aks; Eigo* > *Eiks; Gregor* > *Kreks; Margus, Marko* > *Marks;*

Emma > *Emps*; *Lemme* > *Lemps*; *Imre* > *Imps*³; *Kaupo* > *Kaups*; *Lembit* > *Lemps*; *Vambola* > *Vamps*.

-ts-, *-ks*- ja *-ps*-lõpulisi hüüdnimesid ühendab, et enamik moodustus- aluseks olnud nimesid sisaldab vastavat klusiili või lähedast häälikut. Võimalik, et analoogia mõjul on liiteid *-ts*-, *-ks* ja *-ps* ka muud tüüpi nime- dele lisama hakatud; *-ts* puhul toetab seda *-ts*-liide tavasõnamoodustuses (EKG I: 541).

-ts: *Deelia* > *Delts*; *Sirje* > *Sirts*, *Tiina* > *Tints*; *Jaana* > *Jants*; *Raivo* > *Raits*; *Soren* > *Sorts*; *Tarmo* > *Tarts*; *Toivo* > *Toits*; *Vello* > *Velts*; *Väino* > *Väints*. *-ts*-liide esineb väikesel rühmal isikunimetustel (nt *jupats*, *kekats*, *lõkats*, *nähvits*), mille juures on ära märgitud kerge halvustav värving (EKG I: 541). Hüüdnimeses see värving tajutav ei ole ja liide on üks tavalisemaid.

-ks: *Lii* > *Liks*; *Tiiu* > *Tiuks*; *Raito*, *Raivo* > *Raiks*; *Richard* > *Riks*.

-ps: *Jaana* > *Japs*.

-u: *Annegret* > *Annu*; *Desiree* > *Dessu*; *Elis* > *Ellu*; *Ene* > *Ennu*; *Katri* > *Katu*; *Kristina* > *Kriku*; *Kärt* > *Kärdu*; *Kätlin* > *Kätü*; *Maria*, *Maarika*, *Marianne* jne > *Mannu*; *Miia* > *Miiu*; *Silvia* > *Sillu*; *Teela* > *Teelu*; *Egert* > *Ekü*; *Endel* > *Endu*; *Indrek* > *Innu*; *Jaku*; *Jassu*; *Kevin* > *Kevu*; *Mattias* > *Matu*; *Mehis* > *Mehu*; *Richard* > *Riku*; *Sander* > *Sannu*; *Sven* > *Svennu*. Mõnikord harva võib esineda ka ajalooline *o*-lõpp, nt *Lilian* > *Lillo*. *u*-lõpulisi hellitusvariante hääldatakse tavaliselt palataliseeritult. *-u* esi- neb ühena kahest tänapäeva eesti keele deminutiivsufiksist (EKG I: 548). Hellitus- ja nimeliitena on *-u* ära märgitud ka varem (Mägiste 1929: 21). *u*-liitele on rohkem tähelepanu pööranud Marje Joalaid (2009). Praegusel ajal tundub *-u* olevat liiteid, mida üksmeelselt kasutatakse nii kodustes perekonnaringi hellitusvormides kui ka lastekollektiivide hüüdnimeses.

-i: *Elišabet* > *Beti*; *Emilie* > *Emmi*; *Minna* > *Minni*; *Signe*, *Sigrid* > *Siki*; *Toomas* > *Tommi*; *Urmas* > *Ummi*; perekonnanimest *Pommer* > *Pommi*. *-i* on üks produktiivsemaid nimisõnaliiteid (EKG I: 510), ühtki isikule viitavat tähendust liite juures ära ei ole märgitud.

-a: *Deelia* > *Della*; *Kadri*, *Katrin* > *Kata*; *Viktooria* > *Vika*; *Karl*, *Kaarel* > *Karla*.

-ik: *Esta* > *Estik*.

-k: *Maksim* > *Maksik*.

³ Kuna *p* tuleb häälduses vahele seetõttu, et ühendit *ms* on raske hääldada, on siinseid näiteid peetud *s*-liitelisteks.

-ku: Regiina > Reku; Maaris, Margus > Maku.

-ki: Merike > Meki; Kaspar > Kaki.

-s + -u: Gregor > Kreksu; Indrek > Intsu.

-ts + -u: Deelia > Deltsu; Henn > Hentsu.

-s + -i: Katre > Katsi.

-(t)s + -a: Jaan > Jantsa, Jansa.

-tu: Martin > Matu.

-s + -k: Grethel > Gretsk.

-s + -ik: Grethel > Gretsik.

-sk + -a: Tairi > Taiska.

-us: Dagmar > Dagmus.

-sja: Tairi > Tasja.

-tšik: Veronika > Verontšik.

-pi: Jakob > Japi.

-kene: perekonnanimi Sööt > Söödakene; Toom > Toomõkõnõ; Luts > Lutsukõnõ. Ehkki nimes sisaldub hellitusliide, on hüüdnimed hellitlevad ainult vormiliselt. Need pole hellitlevaks loodud ega kanna hellitlevat tähendusisitu. Neid on kasutanud sõpruskonna mehed omavahel.

Samu liiteid kasutatakse mõlemast soost isikute nimede tuletamisel.

Täpsemaid uuringuid liidete kasutamise ja nende muutuste kohta ei ole. Eespool nimetatud allikates on *kas*-liitele osutatud kui tavapärasele hüüdnimeliitele, praegu tundub rohkem *u*-liitelisi hüüdnimesid olevat. Mitteametlikud nimed on praeguse noortemoe osa ja nende struktuuritüübid vahelduvad sama moodi kui muud moenähtused (Ainiala jt 2008: 254).

3. Võimalik on leida ka **liitmise teel** sündinud hüüdnimesid, nt *Marjustin*, kus liidetud on osa eesnimest ja osa perekonnanimest (*Marju* + *Lauristin*). Samakujulistele nimedele võidakse üksteisest eristamiseks lisada täiendeid, nt *Suur Jaan* ja *Väike Jaan*.

4. Erinevad moodustusviisid võivad esineda **kombineeritult**, nt *Kerli* > *Kellu*; *Kirli* > *Killu*; *Kristjan*, *Kristiina* jmt > *Krissu*; *Marinel* > *Nellu*; *Männisalu* > *Männikas* (lühenemine + liide), *Ülo-Tom* (eesnimele liidetud lühenenud perekonnanimi).

5. Üksikjuhtudel võib ette tulla ka **fraasidest** koosnevaid hüüdnimesid, nt *Tere, tore telemast* (pika noormehe kohta), *Sakin läbi!* (õpetaja vihahoos käratatud sõnad).

6. Nimetuletusliited on sooneutraalsed ja hellitusnimeks võib saada **teise soo nimi**. Selle tõttu võivad samad hellitusnimed olla nii nais- kui

ka meessoost isikutel, s.t soerinevused nimedes pole kasutajate jaoks olulised, nt *Aino* > *Ain* ja *Ain* > *Aino*; *Kristi* > *Kristofer*; *Jaan* > *Jaana*; *Lemme*, *Lembit* > *Lemps*; *Sandra*, *Saskia*, *Sander* > *Sassu*.

7. Hüüdnimena võidakse kasutada **nime teises keeles levinud varianti**, nt *Jaak* > *Jack*; *Jaan* > *John*; *Mari* > *Marusja*. Samuti võidakse nimesid tõlkida, kas või oma keele allkeelte piires, nt õpetaja *Lind* > *Tsirgu-Miili* (lõunaeeesti *tsirk* 'lind'), eesti keelest inglise keelde, nt *Saar* > *Island* (*island* 'saar' inglise keeles) või mõnda muusse keelde (vend nooremale õele: *Kurz*, sks 'lühike'). Hüüdnimena võidakse kasutada nime teiskeelsest kirjakujust lähtuvat mugandit. Nt on uued hüüdnimed sündinud, kui lapsed õppisid, kuidas nende nimesid vene keeles kirjutatakse, lugesid vene tähti eesti moodi ja hakkasid saanud mugandeid hüüdnimedena kasutama, nt eesnimi *Mihkel* > vene keeles *Михкел* > hüüdnimi *Mukskel*; eesnimi *Üllar* > vene keeles *Юллар* > hüüdnimi *Jullar*; eesnimi *Liilia* > vene keeles *Лийлия* > hüüdnimi *Luulua*; perekonnanimi *Matto* > vene keeles *Марто* > hüüdnimi *Mammo*; perekonnanimi *Varik* > vene keeles *Варик* > hüüdnimi *Bapuk*. Hüüdnimedena kasutatakse ka eesti nimede inglispärasest hääldust, nt *Abel* > *Eibõl*, *Isup* > *iSup* [aisap], *Käos* > *Chaos* (Saarepuu 2016: 14), *Roger* > *Rodžer*, prantsuspäraselt *Rožäär*.

8. **Assotsiatiivsed** nimed, nt perekonnanimest *Kallus* > *Kall'usk* (lõunaeeestis 'kaloss'); *Lepistu* > *Puhmastik*; *Palk* > *Pinnu* (sõnast *pind*); *Perv* > *Pervo*; *Tetler* > *Hitler*; perekond Pangi lapsed > *Lüpsikud-Kopsikud*; perekond Tamme lapsed > *Tõrud*; eesnimest *Helena* > *Helkur* (sädelevate riiete järgi); *Maigo* > *Sitamaik*.

9. Hüüdnimeks on saanud **ananüüm**, nt *Esko* > *Okse*; *Ode* > *Edo*.

10. **Nimetähtedest** moodustatud hüüdnimed, nt *Merit ja Marko* > *M&M's* (nimes peitub vihje samanimelisele maiustusele); *Enno Hani* > *N-O-H* [enn-oo-haa] (keemiline ühend N-OH); *X* [iks] (selle järgi, et hüüdnime saanu kirjutas sõjaväest saadetud kirjadele niiviisi alla); *EB* (lühend sõnast *eksbeib* ehk endine elukaaslane). Ees- ja perekonnanime esitähedest moodustatud hüüdnimesid on nimetatud ka õpilaskogudes (nt õpetajate hüüdnimedena). Meie keeleruumis on neid suhteliselt vähe, levinud on need ilmselt inglise, aga ka soome kasutuse eeskujul.

Samast nimest võidakse moodustada mitu hüüdnime, eeskätt puudutab see eesnimesid: *Katrin*, *Kadri*, *Katariina* > *Kati*, *Kats*, *Kata*, *Katu*; *Marika* > *Mann*, *Mari*; *Tiina* > *Tinka*, *Tints*, *Tintsu*, *Tiinu*. Erinevad variandid võivad elu jooksul kasutajaskonniti vahetuda.

7. Hüüdnimede tähendusvarjundid

Hüüdnimede puhul on esile toodud nende emotsionaalset varjundit – neutraalsete nimede kõrval on nimesid, mis väljendavad kandja suhtes õrnu sooje tundeid, ning selliseid, mille varjatud või varjamatu eesmärk on hüüdnime saanut solvata. Hüüdnimed võivad kandjat nii madaldada kui ka ülistada.

Suurt osa hüüdnimedest saab pidada neutraalseks. Neutraalsed on esnimedest tekkinud tavapärased lühendvormid. Neutraalsed on ka võrdsete isikute kollektiivis kasutusele tulevad nimed. Osa neist võivad kõrvalisele halvustavalt kõlada, kuid tausta tundvale kasutajaringile (sh kandjale) näivad neutraalsed.

Paljudes keeltes on just hellitusnimed need, mida mitteametlike nimede seas esimesena välja tuuakse (nt vene nimede kohta Suslova, Superanskaja 1991: 111 jj; saksa Kunze 2000; leedu Butkus 1999). Eeskätt on hellitusnimed suunatud lastele, aga ka lähedastele perekonnaliikmetele, partnerile. Selliseid mitteametlikke lisanimesid kasutatakse kiindumuse väljendamiseks (Ainiala jt 2008: 250). Sageli jäävad hellitusnimed vaid perekonnaringi või kõige lähedasemate teada, ent *u*-lõpulisi hüüdnimesid kasutatakse ka avalikult. Mõned hellitusnimed on laiemalt levinud, neid kasutatakse paljudes peredes ning osa neist püsivad käigus põlvest põlve, nt *Tibu*, *Tibulind*, *Tipsu*, *Tips*, *Tiburull*, *Linnupoeg*, *Konn(ake)*, *Oravake*, *Rott*, *Rotike*, *Rotipoeg*, *Mummu*, *Nunnupoeg*, *Nups(u)*, *Nupsik*, *Nupuke*, *Tupsu*, *Mõmmibeebi*, vennad *Kiisupojuke*, *Hiirepojuke* ja *Jänkupojuke*. Sellistes nimedes leidub rohkesti laiemalt kasutatavat hellitussõnavara ja õigupoolest on keeruline neil juhtudel hellitussõna ja hellitusnime vahel piiri tõmmata. Osa hellitusnimesid jääb lapsepõlve ning suuremaks kasvades ei soovi lapsed, et neid ka siseringis väikelapsea hellitusnimega kutsetakse. Peale juba käsitletud *u*-liitega nimede võivad laste hellitusnimed olla seotud nende lapsepõlve mängumaailmaga, nt *Sipsik* samanimelise raamatutegelase järgi; *Muumi* moes olnud raamatutegelase ning selle järgi kootud Muumi-pildiga kampsuni järgi. Laste nimed võivad tuleneda ka väikelastele omasest tegevusest (*Sipuk* < 'siputama', beebieast koolieani) või sellest, kuidas nad ennast ise nimetavad, nt enda kohta kasutatud ja pereringis üle võetud *Ise* või *Näti* (< kõlaliselt sarnane ja kergemini hääldatav kuju pärisnimest *Martin*). Laste hellitusnimed võivad mõnikord olla siiski ka väga püsivad, nt *Nunnu* abikaasa suure vanusevahega noorema õe kohta on püsima jäänud kogu täiskasvanuea. Muud perekondlikud

hellitusnimed, nt ka partnerite vahel, on *Musi, Muska, Muss, Kall'a, Kalli, Kallis, Jänku, Kiisuke, Kakuke, Linnupoeg, Nöpsik, Printsess(a), Mops(u), Tussu*.

Negatiivse varjundiga kalduvad olema füüsilistele või isikuomadustele osutavad nimed. Halvatähenduslikud hüüdnimed võivad lähemalt vaadates osutada neutraalseks. Näiteks *Forrest* viitab esmapilgul filmi „Forrest Gump“ aeglase taibuga peategelasele, ent tegemist on töökollektiivis tekkinud varieeritud tõlkenimega (< perekonnanimi *Mets*). Varem tavapärane, välimuse põhjal eristav ja halvustava maiguga *Prillipapa* on pigem kaduv hüüdnimi, sest prillikandmine on nii tavaline nähtus; mõnes kollektiivis on selline nimi võinud viidata hoopis nutikusele ja olla neutraalne või pigem tunnustav.

8. Individuaalsed ja kollektiivsed nimed

Hüüdnimed võivad olla individuaalsed või kollektiivsed.

Suurem osa hüüdnimesid on individuaalsed – hüüdnime saab üks konkreetne isik.

Hüüdnimedena võib aga vaadelda ka teatud kollektiivseid, rühmanimesid, kus sama nime kasutatakse mitme isiku kohta. Sellised rühmanimed võivad algusest peale toimida ühe rühma (või ka paari) tähistamiseks, ent võib ka olla, et hüüdnimi laieneb rühmale ühelt isikult või suuremale rühmale väiksemalt. Rühmanimede näiteks on eespool viidatud *Baretid*; rahvuse nimetamine kogu perekonna kohta, kui see on lähikonnas selgelt eristav tunnus, nt *Venelased*; talunime või mingi iseloomuliku sõnaga nimetamine, nt Saru külas kutsuti teatud talude elanikke ühise nime(tuse)ga: Leeguste talu elanikud olid *Leegust Pippiq* – keejuht seletas seda nii, et selle talu elanikel olid väga valged rõivad, nagu piim (vrd *pipp* : *pipi* lastekeeles 'piim'); Matsi talu elanikke kutsuti *Matsi Tsibiläseq. Hat'okõsõq* oli Antsla ja Kasaritsa kandi või ka laiemalt Võrumaa lõunaosa elanike pilkenimetus (EMS I,3: 492) ja *Must'okõsõq* musta kuube kandnud Võrumaa elanikud. Lääne-Võrumaal on ühe küla Tuvikese perekonnanime kandnud inimesi kutsutud *Tsiudeks*, ilmselt viitega linnuhäälitsusele. Räpina kihelkonnas on samuti levinud sarnase perekonnanimega elanike kutsumine ühe hüüdnimega, nt perekonnanimega *Heidof, Heidorf, Häidberg, Häidesk, Häidkind, Häidma, Häidorf, Häidov* inimesi kutsutakse ühise hüüdnimega *Häide*; perekonnanime *Parmakson, Parman, Parmask,*

Parmason, Parming, Parmsoo kandvaid inimesi hüüdnimega *Parma*; perekonnanimega *Ziugand, Ziugmann, Ziukmann, Ziukson* inimesi kutsutakse *Tsiuga* jne (Saar 1999: 87–91). Selle taustal on enamasti vanad lisanimed, aga paljudele peredele on tekkinud ka uued hüüdnimed, nt *Ootsing* > lisanimel põhinev hüüdnimi *Oodsi* > uus hüüdnimi *Varõs*; *Punnisson* > lisanimel põhinev hüüdnimi *Punni* > uus hüüdnimi *Rebäse* (Saar 1999: 89). Ühe isiku nimi võib hakata tähistama ka laiemat kooslust, nt lapse ühe sõbra eesnime kasutatakse ka tema vendade tähistamiseks: *Mitu Thorvaldi täna tuleb?*; sellise kasutusviisi võtsid üle ka teiste sõprade pered.

Analoogselt toimivad mikroetnonüümid, mida on varem kirjanduses tutvustatud (nt Puss 1973; Pae, Rimmel 2006; Viikberg 2015).

9. Kasutuse avalikkus ja varjatus

Hüüdnimede kasutus ulatub täiesti avalikust täieliku varjatuseni.

Üldiselt on hüüdnimi sama kollektiivi piires teada ja seda kasutatakse avalikult nii kandja ees kui ka – vähemasti neutraalse nime puhul – kasutajaringist väljaspool. Sellisel tundub toimivat suurem osa hüüdnimede põhikasutajate, noortekollektiivide nimedest. Lastekollektiivide puhul võib olla, et täiskasvanud (nt õpetajad, lapsevanemad) on laste omavahelistest nimedest teadlikud, ent need võivad nende eest ka varjatud olla.

Osa hüüdnimesid on üldavalikud, nt poliitikute, sportlaste, muusikute jt tuntud isikute hüüdnimed, nt *Lennart Meri* > *Lennu, Lennu-taata, Edgar Savisaar* > *Ninasarvik, Rein Lang* > *Molekul*, laulja *Tõnis Mägi* > *Mäks*, televisioonitöötaja *Priit Kuusk* > *Vend*, blogija *Mariann Treimann* > *Mallukas*. Sellised hüüdnimed pakuvad aeg-ajalt ka ajakirjandusele huvi (Vahter 2014). Telesaadetest tuttavaks saanud tegelasi ei tea enamik nende pärisnimede, vaid hüüdnimede järgi: *Baari-Paavo, Farmi-Gabriel, Nõia-Ints, Seksi-Kristi, Väandra-Aveli* jt. Selline nimi ei pruugi olla kuigi pikaajaline ning kui selle kandja aktiivsest tegevusest kõrvale jääb, kaob ka nimi unustusehõlma. Näiteks *Kristiina Šmigun-Vähist* sai sportlaskarjääri kõrgaegu üldrahvalik lemmik ning perekondlik hellitusnimi *Kiku* kandus nii ajakirjandusse kui ka rahva kasutusse; kui sportlaskarjäär lõppes ning tähelepanu vähenes, kadus avalikkusest ka nimi *Kiku*. *Kristiina* õe *Katrini* kodune hellitusnimi *Kaku* ununes samuti aktiivse sportlaskarjääri lõppedes.

On nimesid, mis jäävad varjatuks ka hüüdnime kandja(te) eest. Osa neist on varjus halvustava tähenduse tõttu, nende avalikku kasutust

peetakse ebaviisakaks või tajutakse tegevuse taunitust (nt õpetajate hüüdnimed). Osa nimesid kasutatakse nende tähistamiseks, kelle nime ei teata, ent kellest on vaja rääkida, s.t hüüdnimi on lihtsalt tähistaja rollis (nt kaugemad poolvõõrad naabrid). Kuna otsekontakt sellis(t)e nime kandja(te)ga puudub ning otstarve on olemas ainult kasutajate jaoks, jääbki nimi oluliseks ainult neile. Mõnel juhul võidakse kasutada hüüdnimesid selleks, et rääkida hüüdnime kandjast tema enda kuuldes, näiteks kui tahetakse kommenteerida muu keele kõnelejast kohalviibijat, kes võiks tekstis ära tunda oma nime, asendatakse see mingi kokku lepitud märksõnaga (näiteks nimetasid eestlastest maasikakorjajad üht soomlannast töölist ühisruumides viibides *Meeri* asemel *Maaliks*).

10. Kasutajaskond

Kõige enam kasutatakse hüüdnimesid ilmselt lastekollektiivides: klassides, trenni- jm huvialarühmades. Nendes võivad hüüdnimed olla nii ühendavas kui ka väljapoole jääjaid tõrjuvas rollis. Laialt on kasutusel hellitusnimed, mis kuuluvad perekondlikku suhtlusse ning teistesse lähiringidesse. Töökollektiivides võidakse hüüdnimesid kasutada mitme samanimelise inimese eristamiseks või suhtlemise pehmendamiseks. Ka väikekohas võib hüüdnimi vajalik olla isikute eristamiseks või siis liidetakse kandja hüüdnime kaudu ühisringi. Hüüdnimede olulist rolli on märgitud pikaajaliste ja tihedalt koos toimivate koosluste puhul. Kõigi väiksema ringi hüüdnimede kõrval eksisteerivad hüüdnimed, mis on üldises avalikus kasutuses.

Seega võivad hüüdnimed kuuluda inimeste igapäevaellu nende east, soost, elukohast, tegevusalast, haridusest vms hoolimata.

11. Hüüdnimede iga

Hüüdnimed võivad olla väga pikaajalised ning inimesega kogu elu kaasas käia, ent need võivad seostuda ka teatud eluetapiga, kindla kollektiiviga ning uude rühma liikudes võidakse uus hüüdnimi saada. Hüüdnimed võivad kasutusse alles jääda sama kasutajaringi püsides (klassikaaslaste, kursusekaaslaste hüüdnimed koosluse püsimise lõpuni, ent sageli ka hilisemas suhtluses, nt kokkutulekutel). Kui osa kasutajaringist liigub ühiselt edasi (nt järgmisse õppeasutusse, töökohta), võidakse hüüdnimi ka uude kollektiivi kaasa kanda.

Hüüdname iga võib pikeneda, kui see saadakse eelmise põlvkonna esindajalt.

Tuttava naabri nimi oli Fedja, keelebarjääri tõttu suhted temaga väga tihedad ei olnud; pärast Fedja surma hakkas tema majapidamises tegutsema tema vähem tuttav poeg ning ka teda kutsuti isa nimega Fedjaks; hiljem selgus, et tema nimi oli hoopis Valeri, ent olukord jäi mõneks ajaks püsima ka pärast poja nime selgumist.

Lapse hüüdnames võib edasi elada tema vanema või vanavanema pärisnimi. Sellistest oli pikemalt juttu primaarsete nimede peatükis.

Hüüdnimed võivad olla ka ajutised ning olla kasutusel ainult ühe lühiajalise ühisasja jooksul, nt lastelaagris.

Tänapäeva koolilaste kasutatavad hüüdnimed muutuvad kiiresti, ei püsi pikka aega ja vahelduvad kogu aeg. Nimedest tekivad assotsiatsioonide teel ketid ehk nimeahelad, nt *Kristofer* > *Kritu* > *Situ*; *Armin* > *Armi* > *Barni* > *Barbi*; *Helju* > *Hellur* > *Hellus* > *Hullar*; *Daile* > *Tailu* > *Toilet*; *Anari* > *Onu Kana Anari* > *Kana* > *Kanakoib*; *Liilia* > *Lillu* > *Lilla* > *Trillamilla*; *Ode* > *Oder* > *Puder* > *Kartulipuder* > *Kartul*; *Puura* > *Burks* > *Hesburger* > *Proua Juustuburger*.

Ajutised on näiteks ka ootenimed – nimed, mida lapse ootamise ajal vanemad omavahel lapse kohta kasutavad ja mida teised ei pruugi teadagi, nt *Tibu*, *Kukeke* (aktiivne, liikuv kõhubeebi), *Kõhuelanik*, *Põrnik(as)*. Ühe pere kõiki lapsi kutsuti ootuse ajal nimega *Pudsupää* (*pudsu* 'udusulg'). Kui lapse sugu ei teata, võivad vanemad ootenime kombineerida mehe- ja naisenimest, nt *Robert-Maria*, või fraasist *Tütärlats ja Aadu nimi*. Kui tegemist on tavapärase eesnimedega, siis ehkki mõni neist nimedest võib alguse saada juhuslikust situatsioonist või on lisatud nalja pärast omavahelisse suhtlusse – et ka uut ilmakodanikku oma tegemistesse nimepidi kaasata –, võib ootenimi nii harjumuspäraseks saada, et laps selle sündides endale saabki. Nt kaheaastane õde nimetas veel sündimata venda *Matuks* ja hiljem pandi poisile nimeks *Mattias*. Vanemate mõttevahetustes (nt Perekooli foorum) tuleb esile, et on ka neid juhtumeid, kui lapse nimi on varakult otsustatud ning kogu lapseootuse aja kutsuvad nii vanemad kui ka nende lähikondsed last nimega, mis hiljem tema ametlikuks nimeks saab.

Ka laste väikelapsea nimed ei pruugi olla kuigi pikaealised, kuna teatud vanusest alates eelistavad lapsed, et vanemad neid mudilasea hellitusnimega enam ei kutsuks.

12. Kasutuse ulatus

Tavaliselt on hüüdnimed seotud ühe konkreetse kasutajaringiga, nt hellitusnimed perekonnas, eakaaslaste hüüdnimed kindlas kollektiivis. Hüüdnimed võivad siiski elu jooksul kaasa liikuda, kas juhul, kui isik ennast ise sellega esitleb, või kui osa endisest kollektiivist uude kohta liigub ning nime selliselt kaasa toob. Hüüdnimi võib pikaks ajaks püsima jääda, kui nime kandja end selliselt tutvustab ja hüüdnimi uues ringis omaks võetakse ning sealt edasi kandub. Näiteks eespool viidatud, lapsena õpetajalt saadud nimi *John* on kasutuses püsinud üle 35 aasta, *Johniks* kutsuvad nime kandjat nii abikaasa kui ka selle vanemad ning ka uued sõbrad, ametlikku eesnime kasutavad tuttavad, tööolukordades kasutatakse hoopis auastet ja perekonnanime. Muusik ja poliitik Tarmo Kruusimäe sai hüüdnime *Kojamees* omal ajal peetud ameti järgi ning selle hüüdnimega on ta tuntuks jäänud tänini.

13. Kokkuvõte

Siinses käsitluses on kokku võetud eesti hüüdnimekasutuse iseloomulikud jooned.

Artiklis on kirjeldatud olulisemaid hüüdnimedega seotud termineid.

Hüüdnimedede tekkepõhjustest on esile toodud eristusvajadus, kollektiivi kuuluvuse tähistamine, normidele ning väärtushinnangutele osutamine.

Primaarsete nimede peatükis on välja toodud tavapäraselt juba lisanimedele iseloomulikud rühmad – nimetamine füüsilise või isikuomaduse järgi, päritolu, ameti või elukutse järgi, perekonnaseoste põhjal –, aga ka hüüdnimedede kasutusele tulek mõnest konkreetsest situatsioonist johtuvalt või sarjadena.

Sekundaarsete nimede peatükis on kirjeldatud hüüdnimedede saamist isikunimedest. Kirjeldatud on põhilisi hüüdnimedede moodustamise viise: lühendamist, tuletamist, liitmist, tõlkimist, nimetähtedest moodustatud nimesid jne.

Hüüdnimedede tähendusvarjunditest on vaadeldud neutraalseid, hellitava ning halvustava tooniga nimesid.

Kasutuse peatükis on käsitletud individuaalseid ning kollektiivseid nimesid, kasutuse avalikkust ja varjatust, hüüdnimedede kasutajaskonda, hüüdnimedede iga ning nimede leviku ulatust.

Hüüdnimed on eesti keeles seni vähe uuritud teema ning pakub veel palju täpsemaid uurimisvõimalusi.

Kirjandus

- Aabrams, Vahur 2013.** Vinne õigõusu ristinimeq ja seto vastõq. – Raasakõisi Setomaalt. Setomaa Jakob Hurda silmi läbi aastagil 1886 ja 1903. (= Seto kirävara 6.) Seto Instituut, Eesti Kirjandusmuuseum, 237–262.
- Ainiala jt 2008** = Terhi Ainiala, Minna Saarelma, Paula Sjöblom. Nimistõntutkimuksen perusteet. (= Tietolipas 221.) Helsinki: Suomalaisen Kirjallisuuden Seura.
- Ainiala jt 2012** = Terhi Ainiala, Minna Saarelma, Paula Sjöblom. Names in Focus. An Introduction to Finnish Onomastics. (= Studia Fennica. Linguistica 17.) Helsinki: Finnish Literature Society.
- Brylla, Eva 2016.** Bynames and nicknames. – The Oxford Handbook of Names and Naming. Ed. Carole Hough. Oxford: Oxford University Press, 237–250.
- Butkus, Alvydas 1999.** An outline and classification of Lithuanian nicknames. – Names 47.2 (June 1999), 125–138. <http://dx.doi.org/10.1179/nam.1999.47.2.125>.
- Delfi 2015** = Naabrite tõgamine või alandamine? Helsingin Sanomat otsib eestlastele hüüdnamesid. 04.04.2015. <http://publik.delfi.ee/news/mitmesugust/naabrite-togamine-voi-alandamine-helsingin-sanomat-otsib-estlastele-huudnimesid?id=71169973> (12.03.2016).
- EKG I** = Mati Erelt, Reet Kasik, Helle Metslang, Henno Rajandi, Kristiina Ross, Henn Saari, Kaja Tael, Silvi Vare 1995. Eesti keele grammatika. I. Morfologia. Sõnamoodustus. Peatoim. Mati Erelt, toim. Tiiu Erelt, Henn Saari, Ülle Viks. Tallinn: Eesti Teaduste Akadeemia Eesti Keele Instituut.
- EKK 2000** = Mati Erelt, Tiiu Erelt, Kristiina Ross. Eesti keele käsiraamat. 2., täiend. tr. Tallinn. Eesti Keele Sihtasutus.
- EMS** = Eesti murrete sõnaraamat. I (A–J), 3 (*harjandus – eksusõit*), 1995. Eesti Teaduste Akadeemia Eesti Keele Instituut. Tallinn: Eesti Keele Instituut.
- Hussar, Annika, Peeter Päll 2007.** Das estnische Personennamensystem. – Europäische Personennamensysteme. Ein Handbuch von Abasisch bis Zentralladinisch. Anlässlich der 65. Geburtstage von Rosa Kohlheim und Volker Kohlheim. Hrsg. Andrea Brendler, Silvio Brendler. (= Lehr- und Handbücher zur Onomastik 2.) Hamburg: Baar, 170–187.
- Ilm, Uno, Tõnu Tender 2003.** Trellide ja luku taga. Sissevaade Eesti kinnipeetavate 20. sajandi slängi. Tartu: Atlex.
- Joalaid, Marje 2009.** Balto-finnic personal name suffixes. – Names in Multi-Lingual, Multi-Cultural and Multi-Ethnic Contact. Proceedings of the

23rd International Congress of Onomastic Sciences, August 17–22, 2008. Ed. Wolfgang Ahrens, Sheila Embleton, André Lapierre. Toronto: York University, 532–541.

- Järlik, Rein 2016.** 13. märts 1946 Osulas ja Sulbis. – Vastamata küsimusi jääb. Koost. Heljo Saar. Võru Täht.
- Koß, Gerhard 2006.** Spitzname – Ökelname – Ekelname – Ruchname. Variation und Binnendifferenzierung in einem sprachlichen Feld. – Beiträge zur Namenforschung 41 (1), 1–12.
- Kunze, Konrad 2000.** dtv-Atlas Namenkunde. Vor- und Familiennamen im deutschen Sprachgebiet. München: Deutscher Taschenbuch Verlag.
- Kõiva, Mare 2014.** Hellitus- ja hüüdnimed – meie isiklik varandus. Slaidid lasteaiapäetajate koolitusseminaril Tartus 30.01.2014. www.folklore.ee/kp/lp/2014/marekoivahyydnimed.pdf (01.03.2016).
- LKOT** = List of Key Onomastic Terms. <http://icosweb.net/drupal/sites/default/files/ICOS-Terms-en.pdf> (16.03.2016).
- LOST** = Liste Onomastischer Schlüsseltermini. <http://icosweb.net/drupal/sites/default/files/ICOS-Terms-de.pdf> (16.03.2016).
- McClure, Peter 1981.** Nicknames and petnames: linguistic forms and social contexts. – *Nomina* 5, 63–76.
- Mägiste, Julius 1929.** Selgitusi „*oi-*, *ei-* deminutiivide” puhul. – *Eesti Keel* 1–2, 15–33.
- NSO 2011** = Eesti onomastika bibliograafia. Nimeseltsi leht. <http://www.eki.ee/nimeselts/bib/index.htm> (01.03.2016).
- NST 2003** = Kairit Henno, Peeter Päll. Onomastika termineid. Nimeseltsi leht. <http://www.eki.ee/nimeselts/nimeterm.htm> (01.03.2016).
- Pae, Taavi, Mari-Ann Remmel 2006.** Eesti etnonüümid, võrdnimed ja piirkonnanimed. – *Keel ja Kirjandus* 3, 177–190.
- Pegel, Juhan 1959.** Venepäraste eesnimede mugandumisest Ida-Saaremaa murdekeeles. – *Emakeele Seltsi aastaraamat V* (1959). Tallinn: Eesti Riiklik Kirjastus, 97–101.
- Piho, Mare 1997.** Setu külad Siberis. – *Kaika suvõulikuulõ kogomik I–VIII* (1989–1996). Võro, 51–63.
- Puss, Hugo 1973.** Hiidlaste seltsid. Etüüd Hiiumaa siseetnonüümika alalt. – *Keel ja Kirjandus* 11, 678–681.
- Saar, Evar 1999.** Kotussõnimmeri ja inimesenimmeri läbikasumisest Räpinä kihlkunnan. – *Õdagumeresoomõ veeremaaq. Läänemeresoome perifeeriad.* (= Võro Instituudi toimõitiseq 6.) Võro, 80–92.
- Saarepuu, Kris-Sten 2016.** Hüüdnimed Nõo Reaalgümnaasiumis. Uurimistöõ. Nõo.
- Sakala 1938** = Allilma tuntakse hüüdnimedest. – *Sakala* 16. XI. <http://dea.digar.ee/cgi-bin/dea?a=d&d=sakalaw19381116.2.14#> (01.03.2016).

- Simm, Jaak 1983.** Setu eesnimesid. – Eesnimedest oskussõnadeni. Emakeele Seltsi aastaraamat 26/27 (1980/1981). Tallinn: Eesti Raamat, 92–98.
- Suslova, Superanskaja 1991** = Анна Сулова, Александра Суперанская. О русских именах. [Ленинград]: Лениздат.
- Tender, Tõnu 1994.** Eesti släng: olemus ja uurimislugu. – Keel ja Kirjandus 6, 346–355.
- Tšernõš, Gabriel 1988.** Eesti vargasõnu. – Keel ja Kirjandus 3, 160–161.
- Vahter, Tarmo 2014.** Vana kuld: Poliitikute hüüdnimed: Miki, Luisa-Värgi-Mees ja Kosmosemutt jne. – Eesti Ekspress 12. III. <http://ekspress.delfi.ee/kuum/vana-kuld-poliitikute-huudnimed-miki-luisa-vargi-mees-ja-kosmosemutt-jne?id=64149783> (01.03.2016).
- Vikberg, Jüri 2015.** Vandiraiujad, ubamulgid, mehkad ja setud – ühed eestlased kõik. Märkmeid eestlaste paikkondlikust identiteedist. – Oma Keel 1, 32–36.

Allikaid

- EAA.567.3.168** = Eesti Ajalooarhiiv. Akte betreffend das Gut Menzen (Wackenburg, Spezifikation, Beschwerde eines Bauern u.a.) 1706–1744.

Estonian nicknames

ANNIKA HUSSAR,
MARIKO FASTER

The article presents an overview of nicknames and secondary bynames used among Estonians. The material used has been collected by the authors; it originates from both north and south Estonia, and the informants range from schoolchildren to people in their 90s.

The following reasons for the emergence of nicknames are highlighted:

- The need for differentiation, e.g. a father and son sharing the same name being called *Suur Jaan* ('Big Jaan') and *Väike Jaan* ('Little Jaan');
- Marking group affiliation, e.g. some of the oldest known nicknames in Estonia were collected from criminals and forest brothers in the 1930s and 1940s;
- Making reference to norms and value judgments, e.g. nicknames may be given to those who find themselves outside the circle of trust.

The primary sources of nicknames are:

- Physical or personality traits, e.g. *Skelett* (a thin boy, 'skeleton'), *Rase* (a man with a beer gut, from *rase* 'pregnant'), *Kõrvits* (a short fat person, from *kõrvits* 'pumpkin'), *Brežnev* ('Brezhnev', for thick eyebrows), *Helium* (a boy with a thin, high voice, 'helium'), *Hiireke* (a reserved, dull girl, from *hiireke* 'little mouse');
- Origin, occupation or profession, e.g. *Kirsi-vanaema* for a grandmother who lived on Kirsi street (*vanaema* 'grandmother') and *Saku-vanaema* for a grandmother who lived in Saku, *Jahu-Juhan* (the driver of a vehicle carrying animal feed, *jahu* 'flour'), *Muumia* (a history teacher, *muumia* 'mummy');
- Family relationships, e.g. a man called his wife *Tatjanatütar* 'Tatjana's daughter' on the basis of her mother's name, or Viljar's nickname of *Sepa Ott* from his grandfather's name;
- Specific situations triggering associations with the source of the nickname, e.g. a man smoking Bond cigarettes became *James*, a boy who came to school with jam on his cheek became *Moos* 'jam';
- Series, e.g. a chemistry teacher called *Mool* 'gram-molecule' and her child *Molekul* 'molecule', a director called *Uba* 'bean' and his wife *Hernes* 'pea'. A Winnie-the-Pooh inspired series of nicknames began

on the basis of the physical appearance of two classmates, who became known as *Puhh* ‘Pooh’ and *Notsu* ‘Piglet’; *Tiiger* ‘Tigger’ chose her own name, and they were later joined by *Christopher Robin*, *Iiah* ‘Eeyore’ and *Mesilinnuke* ‘Bee’.

Secondary bynames are derived from a person’s formal given name or surname. The primary ways of forming nicknames from names in Estonian are the following:

- shortening, e.g. given names *Eliisabet* > *Bett*, *Sulev* > *Sull*, surname *Bogdanov* > *Boka*;
- Derivation, using a number of affixes typical of nicknames, many of which are used in slang words. The most common affixes in Estonian nicknames are *-ts*, *-ks*, *-s*, *-kas*, *-ka*, *-u* and *-i*, e.g. *Raivo* > *Raits*, *Tiiu* > *Tiuks*, *Lemme* > *Lemps*, *Grethel* > *Grets*, *Hille* > *Hillekas*, *Jüri* > *Jürka*, *Endel* > *Endu*, *Emilie* > *Emmi*. The same affixes are used for both genders.
- compounding, e.g. *Marju Lauristin* > *Marjustin*;
- translation, e.g. *Saar* > *Island* or *Kurz* (meaning ‘short’ in German);
- Nicknames formed from letters contained in the name, e.g. *Enno Hani* > N-O-H [enn-oo-haa] ‘chemical compound N-OH’.

Nicknames can be neutral in tone, can express endearment, or can be pejorative. As regards usage, the article discusses both individual and collective nicknames, the public or hidden nature of their use, the range of people who use them, and their age and geographical spread. Nicknames are an understudied area in Estonian and there are many opportunities for further exploration of the topic.

Keywords: bynames, nicknames, unofficial names, personal names, onomastics

Annika Hussar
humanitaarteaduste instituut
Tallinna Ülikool
Narva mnt 25
10120 Tallinn
Annika.Hussar@tlu.ee

Mariko Faster
Võru Instituut
Tartu tn 48
65609 Võru
mariko.faster@wi.ee